

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2012

REKENINGKUNDE NASIENRIGLYN (MEMORANDUM)

PUNTE: 300

ALGEMENE BEGINSELS:

- 1 Waar berekeninge gevra word, ken volpunte vir finale korrekte antwoord toe. Indien die antwoord verkeerd is, merk die bewerkings. As die bewerkingsbedrag as finale antwoord gegee word, ken die punte dienooreenkomstig gegee, toe (Inkomstestaat) en nie die metodepunt vir die antwoord nie.
- 2 Metodepunte word aangedui met .
 - Vir bewerkinge en finale totale moet ten minste een deel van die bewerking korrek wees om 'n metodepunt te verdien. Vir totale – inspekteer bewerking en aanvaarbaarheid van antwoord voordat punt toegeken word.
 - In gevalle waar antwoorde van vorige vrae gebruik moet word (antwoorde afgebring), kontroleer die oordrag.
 - Tensy anders aangedui moet die positiewe of negatiewe effek van enige getal in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen teken (+/-) of hakie voorsien is nie, neem aan getal is positief.
- 3 Vir vrae waar daar verduidelikings of kommentaar gevra word (2 punte of meer), ken deelpunte toe. 'n Goeie verduideliking sal gewoonlik die punt noem en daarna verduidelik. Wees op jul hoede dat dieselfde feit dalk net op 'n ander manier gegee kan word. Neem kennis dat die nasienriglyne net voorgestelde antwoorde gee – lees en probeer verstaan wat leerder probeer sê en ken punte dienooreenkomstig toe.
- 4 Waar geenaliseer moet word (soos bv. vreemde items, misplaaste items, weggelate besonderhede), kan die punte vir daardie afdeling nie negatief wees nie. Penalisasie moet by die betrokke vraag aangedui word.
- 5 Opvoeders word aangeraai om deur die vraestel te werk en dit te vergelyk met die riglyne.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 12 bladsye.

VRAAG 1

VENNOOTSKAPPE

(105 punte ; 63 minute)

1.1 OOREENSTEMMENDE ITEMS

1.1.1	D	✓✓
1.1.2	E	✓✓
1.1.3	A	✓✓
1.1.4	C	✓✓
1.1.5	B	✓✓

10

1.2 JJ WINKELS

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR EINDIGENDE 29 FEBRUARIE 2012

Verkope	(540 270 [✓] – 18 020 [✓])	522 250	of 2
Koste van Verkope		(204 180)	✓
BRUTO-WINS		318 070	☑
Ander Bedryfsinkomste		62 880	☑
Huurinkomste	(46 520 [✓] – 3 800 ^{✓✓})	42 720	☑
Korting ontvang		2 180	✓
Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering	(1 420 – 1 070)	350	✓✓
Fooi-inkomste		17 630	✓
BRUTO-INKOMSTE		380 950	
Bedryfsuitgawes		(138 575)	☑
Verbruiksgoedere	(15 430 [✓] – 1 430 [✓])	14 000	of 2
Versekering	(8 725 [✓] – 225 [✓])	8 500	☑
Salarisse en lone		42 600	✓
Skryfbehoeftes		9 288	✓
Water en Elektrisiteit		12 545	✓
Oninbare Skulde	(2 323 [✓] + 1 027 ^{✓✓})	3 350	☑
Diverse Uitgawes	<i>Enige getal</i>	31 700	☑*
Handelsvoorraadtekort	(88 770 – 87 650)	1 120	✓✓
Waardevermindering		15 472	✓
BEDRYFSWINS		242 375	☑
Rente-inkomste	(5 250 + 1 750)	7 000	✓✓
Netto Wins voor Rente-uitgawe/Finansieringskoste		249 375	☑
Rente-uitgawe	<i>kontroleer bewerking (indien geen hakies)</i>	(9 375)	✓✓
NETTO WINS VIR DIE JAAR		240 000	

40

1.3 NOTAS TOT DIE BALANSSTAAT

1.3.1 HANDELS- EN ANDER ONTVANGBARE BEDRAE

Debiteurekontrole (27 777 ✓ – 1 027 ☒)	26 750	of 2
Voorsiening vir Oninbare Skulde	(1 070)	✓✓
Netto Handelsdebiteure	25 680	☒
Opgelope Inkomste	1 750	✓
Vooruitbetaalde uitgawes	225	✓
<i>Kontroleer bewerking. Moet punte bo behaal.</i>	27 655	☒

8

* Kandidate kan die formaat wat by jou skool geleer is gebruik.

1.3.2 PRIVAATREKENINGE	JAKOB	JULIES	TOTAAL
Salarisse	90 000	86 600	176 600
Rente op Kapitaal	✓✓26 400	✓✓✓17 000	☒ 43 400
PRIMÊRE VERDELING	116 400	103 600	220 000
<i>Aandeel in oorblywende wins (3:2)</i>	✓✓12 000	✓✓8 000	☒ 20 000
NETTO-INKOMSTE VIR DIE JAAR	128 400	111 600	✓240 000
<i>Onttrekkings</i>	✓(83 610)	✓(24 140)	☒ (107 750)
	44 790	87 460	132 250
<i>Saldo (beginsaldo)</i>	✓(9 850)	✓12 750	☒ 2 900
SALDO (EINDSALDO)*	☒ 34 940	☒ 100 210	☒ 135 150

21

* Moet punte bo behaal om mm te verdien. Kontroleer bewerking regdeur.

Alternatiewe metode:

1.3.2 PRIVAATREKENINGE	JAKOB	JULIES	TOTAAL
Wins soos per Inkomstestaat	128 400	111 600	✓240 000
Salarisse	90 000	86 600	176 600
Rente op Kapitaal	✓✓26 400	✓✓✓17 000	☒ 43 400
PRIMÊRE VERDELING	116 400	103 600	220 000
<i>Aandeel in oorblywende wins (3:2)</i>	✓✓12 000	✓✓8 000	☒ 20 000
<i>Onttrekkings</i>	✓ (83 610)	✓ (24 140)	☒ (107 750)
	44 790	87 460	132 250
<i>Saldo (beginsaldo)</i>	✓ (9 850)	✓12 750	☒ 2 900
SALDO (EINDSALDO)*	☒ 34 940	☒ 100 210	☒ 135 150

21

* Moet punte bo behaal het om mm te kry. Kontroleer bewerking regdeur.

** Ander variasies van die formaat mag dalk vir leerders gegee gewees het (soos bv. om met die beginsaldo's, ens. te begin.) Opvoeders word aangeraai om punte toe te ken waar van toepassing.

1.4 Lewer kommentaar oor die LIKIDITEITSPOSISIE van die besigheid.

Gebruik TWEE relevante verhoudings om jou kommentaar te regverdig.

Kommentaar: Alhoewel sommige verhoudings 'n verbetering toon, is die likiditeitsposisie nie gesond nie.

Debiteure neem te lank om te betaal, kontantsaldo is laag, te veel voorraad op hande

Twee geldige punte ✓✓ ✓✓

Bedryfsverhouding – verbeter (1,6:1 na 1,9:1)

Vuurproefverhouding – toon nie 'n verbetering nie (0,9:1 na 0,5:1)

Debiteure-invorderingsperiode – verbetering (42 dae tot 39 dae)

Noem enige twee verhoudings ✓ ✓

Haal getalle aan om verhoudings te kan bereken. ✓ ✓

(-1 vir elke foutiewe verhouding wat genoem is)

8

1.5 Bereken die totale verdienste van vennoot Jakob. (Toon bewerkinge.)

$90\ 000 + 26\ 400 + 12\ 000 = 128\ 400$ (een deel van antwoord moet reg wees om metodepunt te kry)

✓

4

1.6 Bereken die opbrengs op die belegging van vennoot Julies. Kan hy tevrede daarmee wees? Brei uit.

111 600

 $\frac{1}{2}(12\ 750 + 100\ 210 + 190\ 000 + 220\ 000)$

✓

* mm punt vir die privaatrekening (openings- en sluitingsbalans) en 1 mm vir die kapitaalrekening (openings- en sluitingsbalans)

$\frac{111\ 600}{261\ 480} \times 100 = 42,6\%$

Ja/Nee ✓

Alhoewel dit hoër is as die rentekoers wat die banke aanbied, het dit vanaf verlede jaar se opbrengs afgeneem.

In die algemeen gesien, is dit 'n goeie opbrengs op belegging.

Enige geldige kommentaar gebaseer op die leerder se berekening ✓✓

8

1.7 Julies is bekommerd oor die totale onttrekkings van Jakob. Verduidelik hoekom jy dink dit hom pla en noem TWEE voorstelle hoe hy die saak kan aanspreek.

Verduidelikings:

Jakob se onttrekkings is buitensporig (amper dieselfde as sy salaristoelaag).

Julies se onttrekkings is 30% van Jakob se onttrekkings.

Jakob maak misbruik van sy posisie as senior vennoot (meer kapitaal bygedra).

Enige geldige verduideliking ✓✓

Voorstelle:

Bespreek die aangeleentheid met die vennoot. Dit kan wees dat hy nie eers bewus is dat dit 'n probleem is nie.

Onderhandel en kom tot 'n vergelyk (kontant, handelsvoorraad, ens.)

Stel perke. (per maand, jaar)

Vergelyk met salaris/rente op kapitaal/verkoopsyfers.

Enige geldige verduideliking ✓✓ ✓✓

6

VRAAG 2

VERVAARDIGINGSONDERNEMINGS

(45 punte ; 27 minute)

2.1

2.1.1	Verkoops- en verspreidingskoste	✓
2.1.2	Direkte arbeidskoste	✓
2.1.3	Fabrieksbokoste	✓
2.1.4	Administrasiekoste* (deel kan ook fabrieksbokoste wees.)	✓

4

2.2 FABRIEKSBOKOSTE (VERVAARDIGINGSBOKOSTE)

Huuruitgawe	(60% van 38 400)	23 040	✓✓
Indirekte materiaal	(3 550 ✓ + 21 760 ✓ – 2 530 ✓)	22 780	☑ ⊕
Indirekte arbeid		24 350	✓
Fabrieksbestuurder se salaris		64 860	✓✓ of 2
Versekering	(8 880 x $\frac{2}{3}$)	5 920	✓✓
Water en elektrisiteit	(16 600 x $\frac{4}{5}$)	13 280	✓✓
Diverse fabrieksuitgawes		25 620	✓
<i>Kontroleer bewerking. Moes punt hierbo behaal het.</i>		179 850	☑
<i>Indirekte arbeid en fabrieksbestuurder se salaris tesame (89 210) ✓✓✓</i>			

15

2.3 Bereken die verkoopprijs per houer.

Wenk: Bereken eers die aantal eenhede verkoop.

Eenhede verkoop (190 + 17 500 – 440) = 17 250 (is gelyk aan 2 punte)

$$\frac{1\,940\,625}{17\,250}$$

$$= R112,50$$

4

2.4

**ALGEMENE GROOTBOEK VAN GAUTENG VERVAARDIGER
GOEDERE-IN-BEWERKING REKENING**

2011 Julie	1	Saldo	a/b	32 450 ✓	2012 Junie	30	Klaarprodukte voorraad ✓		1312 500 ✓
2012 Junie	30	Direkte materiaalkoste		490 000 ✓			Saldo	o/d	37 300
		Direkte arbeidskoste		647 500 ✓					
		Fabrieksboekoste		179 850 ✓					
				1 349 800					1 349 800
2012 Julie	1	Saldo	a/b	37 300 ✓					

7

KLAARPRODUKTE VOORRAAD REKENING

2011 Julie	1	Saldo	a/b	14 250 ✓	2012 Junie	30	Koste van verkope ✓		1 293 750 ✓✓
2012 Junie	30	Goedere-in-bewerking		1 312 500 ✓			Saldo	o/d	33 000
				1 326 750					1 326 750
2012 Julie	1	Saldo	a/b	33 000 ✓					

6

2.5 Bereken die aantal eenhede wat Vusi moet vervaardig om gelyk te breek.

$$(6\ 860 + 690) = 7\ 550 \text{ (vaste koste)}$$

$$\frac{7\ 550}{28 - 19}$$

$$27\ 440/980 = R28 \text{ (verkoopprys)}$$

$$(10 + 6 + 3) = R19 \text{ (veranderlike koste)} = 838,8/839 \text{ eenhede}$$

5

2.6 Verduidelik die nuttigheid van die gelykbreekpunt-analise en lewer kommentaar op die produksievlak wat deur Vusi bereik is.

Help om doelwitte te stel.

Dit help om te bepaal hoeveel eenhede geproduseer moet word sodat 'n wins gemaak kan word.

Deeglike studie om te bepaal of die besigheid voort moet gaan met produksie of liever moet sluit.

Een geldige punt ✓✓

Doen goed. Produseer meer as gelykbreekpunt. Moet produksie verhoog om meer wins te maak.

Een geldige punt (moet in ag geneem word dat daar vergelyking met gelykbreekpunt is) ✓✓

4

VRAAG 3

KONTANTBEGROTINGS

(45 punte ; 27 minute)

3.1 KING HANDELAARS – DEBITEURE-INVORDERINGSKEDULE

MAANDE	KREDIET VERKOPE		MEI	JUNIE
Maart	61 500		✓✓ 22 755	
April	✓ 57 000		✓✓ 34 200	✓ 21 090
Mei	54 000			✓ 32 400
Junie				
			56 955	53 490

7

3.2 KING HANDELAARS
KONTANTBEGROTING VIR DIE TYDPERK 1 MEI 2012 – 30 JUNIE 2012

	MEI	JUNIE
ONTVANGSTES		
Kontantverkope	18 000	✓ 16 500
Kontant van debiteure	☑ 56 955	☑ 53 490
<i>Huurinkomste</i>	✓ 9 720	✓ 9 720
TOTALE ONTVANGSTES	84 675	79 710
BETALINGS		
Betalings aan krediteure (72 000 x ¹⁰⁰ / ₁₆₀)	47 500	✓✓ 45 000
Bestuurder se salaris	8 500	✓✓ 9 350
Lone (winkelassistente)	12 000	✓✓ 12 600
Telefoon	3 000	3 000
Verbruiksgoedere	4 600	4 600
<i>Diverse uitgawes</i> (8 400 x 105% ; 8 820 x 105%)	✓✓ 8 820	✓✓ 9 261
<i>Aankoop van toerusting</i>	✓ 25 000	✓✓ 6 250
<i>Onttrekkings</i>	✓ 4 300	✓ 4 300
TOTALE BETALINGS	113 720	94 361
KONTANTOORSKOT (-TEKORT)	☑ (29 045)	☑ (14 651)
Bank (Beginsaldo)	✓ 27 555	☑ (1 490)
BANK (EINDSALDO)	☑ (1 490)	☑ (16 141)

26

3.3	D. King wil R100 000 vanaf die bank leen. Hy gaan die begroting aanbied as motivering vir die lening. Noem TWEE punte wat jy dink die bank in berekening sal bring voordat hulle die besluit sal maak. (Kwoteer getalle)	
	Oortrokke bank (16 141), toegeneem van 1 490 in die vorige maand. Betalings was in begrotingstydperk meer as ontvangstes (tekorte geregistreer : 29 045 , 14 651) Die verkoopsyfers toon 'n afwaartse neiging 82 000 – 66 000 Geen ander pogings aangewend om ontvangstes te verbeter nie bv. advertensies, verkoopspromosies, ens.	
	<i>Enige twee geldige punte ✓✓ ✓✓</i>	4

3.4 Die begrote telefoon-uitgawe vir April was R3 000.

3.4.1	Noem 'n geldige rede waarom die werklike uitgawe R450 meer as die begrote bedrag is.	
	Onverwagte verkoopspromosie, oproepe na klante, deurgee van inligting aan verskaffers, ens. (geldig) Ongemagtigde gebruik 'n telefoon deur werknemers (misbruik)	
	<i>Enige geldige punt ✓</i>	2

3.4.2	Gee 'n rede waarom die besigheid besluit het om die telefoon-uitgawe vir die begrote tydperk R3 000 te hou.	
	Dit was 'n onverwagte gebeurtenis (nie voor beplan nie). Verwag dat dit die volgende maande weer na normaal gaan terugkeer. Gaan die gebruik van die telefoon ondersoek en korrektiewe maatreëls instel.	
	<i>Enige geldige punt</i>	2

3.5	Die verkoopsassistentente is ontevrede met hulle loonverhoging. Noem TWEE punte om hulle standpunte te regverdig.	
	Verhoging gelyk aan inflasiekoers gaan nie hulle lewensstandaard verhoog nie. Bestuurder kry groter verhoging.	
	<i>Enige twee geldige punte ✓✓ ✓✓</i>	4

VRAAG 4

BANKVERSOENING

(30 punte ; 18 minute)

4.1 BEREKENING VAN DIE BANKREKENING SE SALDO

BANKREKENING					
Saldo	(a/b)	✓✓	13 150	KBJ Totaal	532 200
KOJ Totaal			620 500	Bankkoste	1 860 ✓
Oorbetaling (krediteur)		✓✓	1 800	Versekering	✓ 3 000 ✓
Huurinkomste	✓	✓	600	Debiteurekontrole	✓ 9 420 ✓
Donasie	✓	✓	500	Herstel/onderhoud	12 250 ✓
Herstelwerk/instandhouding		✓	12 250	Banksaldo	90 070
			648 800		648 800
Saldo	a/b	☑	90 070		

16

4.2 BANKVERSOENING OP 30 JUNIE 2012

	DEBIET	KREDIET
Dt saldo volgens bankrekening	☑ 90 070	
Debiteer uitstaande tjeks	✓ 21 400	
	✓ 7 500	
	✓✓ 12 250	
Krediteer uitstaande deposito		✓ 45 600
Krediteer bedrag foutiewelik gedebiteer		✓✓ 1 250
Kt saldo volgens bankstaat		☑ 84 370
Metodepunt vir groter bedrag (inspekteer)	☑ 131 220	131 220
-1 (Maks -2) vir swak aanbieding (geen of verkeerde besonderhede hierbo)		

10

4.3 Verduidelik hoe maandelikse versoening met die bankstaat nuttig kan wees in die beskerming en voorkoming van wanbestuur van kontant en bedrog. (TWEË PUNTE)

Dit is 'n interne kontrolemeganisme.
 Teken uitstaande tjeks en deposito's aan.
 Beskerm bank en joernaalfoute.
 Dui alle verskille in aantekening van inligting aan.
 Neem kennis van transaksies met bank soos bv. bankkoste, debiet-/stop-orders, direkte deposito's, ens.

Enige twee geldige punte ✓✓ ✓✓

4

30

VRAAG 5

KLUBS EN VOORRAADSTELSLS

(35 punte ; 21 minute)

5.1

M9 TENNIS KLUB
LEDEGELD

2011 Jan	1	Opgelope Inkomste	✓	480	2011 Jan	1	Vooruitontvange Inkomste	✓	240
2011 Des	31	Bank (terugbetaling) ✓	✓	60	2011 Des	31	Bank ✓ (320 + 5 430 + 360)	✓	6 110
		Vooruitontvange Inkomste ✓	✓	360			Opgelope Inkomste ✓ (80 x 3)	✓✓	240
		Inkomste en Uitgawe ✓	✓✓	5 850			Ledegeld afgeskryf ✓ (480 – 320)	✓✓	160
				6 750					6 750

17

5.2

5.2.1 Bereken die koste van die verversings verkoop.

$$52\ 550 \times \frac{100}{150} = 42\ 040$$

✓ ✓ ✓

3

5.2.2 Bereken die totale bedrag van die verversings gedurende die jaar aangekoop.

Aanvangsvoorraad + aankope –
eindvoorraad
= koste van verkope
✓ ✓ ✓
42 040 = (12 450 + 22 680 + krediet-
aankope – 640 – 10 420)
Krediet-aankope = 17 970 ✓
Ken punte toe as rekening gegee is

VOORRAAD VERVERSINGS			
Aanvangsvoorraad	12 450	Donasies	640
Kontant	22 680	Eindvoorraad	10 420
Krediet	17 970	Koste van verkope	42 040

6

5.3 Noem nog 'n ander metode wat die klub kan gebruik om hulle voorraad aan te teken.

Deurlopende Voorraadstelsel ✓✓

2

5.4 Is die periodieke voorraadstelsel 'n geskikte stelsel vir die klub om te gebruik?
Motiveer jou antwoord.

Ja ✓
Verversings verteenwoordig klein items (lae koste) koste sal nie aan individuele items toegeken word nie, verkope meestal met groot gebeurtenisse, voorraad kan gebruik word vir funksies of ander klubaktiwiteite.
Moet voorraadopname doen om eindvoorraad te bepaal. (doel van klub is nie om wins te maak nie)

Enige een geldige punt ✓✓

3

5.5 Die voorsitter is van mening dat die voorraadvlak nie so hoog moet wees nie.

Noem TWEE maniere hoe die voorraad beter/effektief beheer kan word.

Koop net aan indien benodig. Prakseer 'n effektiewe stelsel vir interne kontrole.
Verdeling van pligte. Gereelde voorraadopname. Probeer om nie ou of verouderde items aan te hou nie.
Doen 'n opname om die voorkeure van die lede vas te stel.

Enige een geldige punt ✓✓ ✓✓

4

35

VRAAG 6**BATEBESTUUR****(40 punte ; 24 minute)**

6.1

**ALGEMENE GROOTBOEK VAN HARRY HANDELAARS
TOERUSTING**

2011 Maart	1	Saldo	a/b	92 400 ✓	2011 Junie	30	Bateverkope ✓		22 500 ✓✓
							Saldo	o/d	69 900 ✓
				92 400					92 400
2012 Maart	1	Saldo	a/b	69 900 ☑					

6

BATEVERKOPE

2011 Junie	30	Toerusting		22 500 ✓	2011 Junie	30	Opgehoopte waardevermindering op toerusting ✓ (18 300 ✓ + 280 ✓✓)		18 580 ☑
							Donasies ✓		3 920 ☑
				22 500					22 500

8

6.2

VASTE BATES

	VOERTUIE	TOERUSTING
Kosprys (1 Maart 2011)	175 000	92 400
Opgehoopte waardevermindering (1 Maart 2011)	(87 600) ✓	(42 200) ✓
DRAWAARDE (1 Maart 2011)	87 400 ✓	50 200 ✓
<i>Bewegings:</i>		
<i>Toevoegings (teen kosprys) ✓</i>	60 000 ✓✓	
<i>Verkope (teen drawaarde) ✓</i>		(3 920) ☑
<i>Waardevermindering</i>	(28 500) ✓✓	(9 480) ✓✓✓
DRAWAARDE (29 Februarie 2012)	118 900 ☑	36 800 ☑
Kosprys (29 Februarie 2012)	235 000 ✓	69 900 ✓
Opgehoopte waardevermindering (29 Februarie 2012)	(116 100) ☑	(33 100) ☑

Waardevermindering: Voertuie (26 250 ✓ + 2 250 ✓) = 28 500

Waardevermindering: Toerusting (280 ✓✓ + 9 200 ✓) = 9 480

21

6.3 40% van totale toerusting bestaan uit rekenaars en ander kantoortoebehore. Die boekhouer is van mening dat die waardeverminderingsbeleid, met betrekking tot toerusting, hersien moet word. Stem jy saam? Gee TWEE redes.

Ja ✓

Rekenaars en elektroniese toerusting – kort lewensduur.

Tegnologie verander gedurig – moet gedurig opgradeer word.

Raak verouderd. Moet met internasionale standarde tred hou – interaksie met kliënte, ens.

Enige een geldige punt ✓✓ ✓✓

5

40	
----	--

TOTAAL: 300